

Співвідношення адміністративного та інформаційного правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві

Kovaliv, Myroslav; Petkov, Sergey; Koziar, Roman; Yesimov, Serhii; Khmyz, Mariana

Veröffentlichungsversion / Published Version

Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Kovaliv, M., Petkov, S., Koziar, R., Yesimov, S., & Khmyz, M. (2023). Співвідношення адміністративного та інформаційного правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві. *Path of Science*, 9(9), 1001-1007. <https://doi.org/10.22178/pos.96-3>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more information see: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Співвідношення адміністративного та інформаційного правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві

Correlation of Administrative and Information Legal Regulation of Relations in the Information Society

Мирослав Ковалів¹, Сергій Петков², Роман Козяр³, Сергій Єсімов¹, Мар'яна Хмиз⁴
Myroslav Kovaliv, Sergey Petkov, Roman Koziar, Serhii Yesimov, Mariana Khmyz

¹ Lviv State University of Internal Affairs

26 Horodotska Street, Lviv, 79007, Ukraine

² Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv

81 Yulii Zdanovskoi Street, Kyiv, 03189, Ukraine

³ Security Service of Ukraine

4 Vidinska Street, Rivne, 33023, Ukraine

⁴ Lviv University of Business and Law

99 Kulparkivska Street, Lviv, 79021, Ukraine

DOI: [10.22178/pos.96-3](https://doi.org/10.22178/pos.96-3)

JEL Classification: K39

Received 27.08.2023

Accepted 25.09.2023

Published online 30.09.2023

Corresponding Author:

Myroslav Kovaliv
mkovaliv1@ukr.net

© 2023 The Authors. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 License

Анотація. У статті на підставі методології комплексного системного аналізу та чинного українського законодавства, у контексті європейської інтеграції України, досліджуються співвідношення адміністративного та інформаційного правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві. Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові та приватно-наукові методи наукового пізнання. Розглядаються різні аспекти правового регулювання інформаційних, політичних, соціально-економічних і духовних суспільних відносин, що складаються в інформаційному суспільстві з позиції адміністративного та інформаційного права. Адміністративне право як галузь визначає основи публічного управління різних сфер інформаційного суспільства, а інформаційне право як галузь регулює суспільні відносини в інформаційній сфері інформаційного суспільства. Співвідношення адміністративно-правового та інформаційно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві визначено предметом вказаних галузей права та взаємозв'язками, які виникають в інформаційній сфері інформаційного суспільства.

Ключові слова: інформація; правові відносини; предмет галузі права; інформаційно-комунікаційні технології; цифровізація; адміністративне право; інформаційне право.

Abstract. The article uses the methodology of comprehensive system analysis and current Ukrainian legislation, and in the context of Ukraine's European integration, to study the correlation between administrative and information legal regulation of relations in the information society. General scientific and private scientific methods of scientific knowledge form the methodological basis of the study. The article examines various aspects of legal regulation of information, political, socio-economic and spiritual social relations which are developing in the information society from the perspective of administrative and information law. Administrative law as a branch determines the foundations of public administration in various areas of the information society, and information law, in addition, regulates social relations in the information sphere of the information society. The ratio of administrative law and information law regulation of connections in the information society is determined by the subject matter of these branches of law and the interrelations arising in the information sphere of the information society.

Keywords: information; legal relations; subject matter of a branch of law; information and communication technologies; digitalisation; administrative law; information law.

ВСТУП

Одним із пріоритетних стратегічних напрямів у Європейському Союзі є розвиток інформаційного суспільства. Цьому питанню Україна у контексті Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, приділяє велику увагу, а також виділяються значні фінансові ресурси. Правові основи формування та розвитку інформаційного суспільства зазначені як самостійний напрям для наукових досліджень у Пріоритетних напрямках фундаментальних та прикладних наукових досліджень в галузі права Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки (розділ 1.9 «Правове забезпечення інформаційної сфери»). Вказана обставина передбачає дослідити особливості інформаційного суспільства з погляду адміністративної та інформаційної правової науки.

Цій тематиці приділяється досить багато уваги як у наукових працях вчених-юристів, так і практиками. За значний вклад у теоретичні розробки правового регулювання інформаційного суспільства доцільно відмітити роботи: В. Авер'янова, І. Арістової, О. Баранова, В. Дубаса, В. Бевзенка, А. Берлача, Ю. Битяка, Н. Бортник, П. Діхтієвського, І. Гриценка, О. Карасса, Л. Кисіль, А. Козловського, В. Колпакова, О. Кузьменко, В. Курила, Є. Курінного, Р. Калюжного, Н. Лесько, Р. Мельника, В. Настюка, О. Остапенка, А. Селіванова, О. Харитонової, В. Цимбалюка, А. Шамрая, Я. Шевченко, Ю. Шемчушенка та інших вчених. В умовах адаптації українського законодавства до вимог Європейського Союзу дослідження теоретичних засад інформаційного суспільства є актуальним і набуває особливої важливості.

З огляду на викладене вище, метою статті є дослідження співвідношення адміністративного та інформаційного правового регулювання правовідносин в інформаційному суспільстві.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Співвідношення правового регулювання адміністративного та інформаційного права в

інформаційному суспільстві дозволяє підійти до визначення меж цього регулювання. Інформаційне суспільство є об'єктом правового регулювання. Це зумовлено тим, що важливі суспільні відносини, зокрема суспільні відносини в інформаційному суспільстві, підлягають правовому регулюванню. У цьому полягає основна функція права.

У системі функцій права чільне, визначальне місце займає регулятивна функція. Право може бути виражене у формі нормативних чи правозастосовних актів, а також реалізовуватися у загальних чи конкретних правовідносинах, встановлювати правовий статус, правосуб'єктність громадян, визначати компетенцію державних органів та юридичних осіб – у всіх цих формах проявляється основне призначення – регулювання суспільних відносин.

Інформаційні технології на базі цифрових каналів зв'язку трансформують існуючі способи виробництва та споживання продукції, у тому числі сприяють виникненню нових інформаційних об'єктів у віртуальному середовищі. Віртуалізація відносин відбувається у зв'язку з використанням різноманітних інформаційних систем і технологій.

Виходячи з сутності інформаційного суспільства та основного призначення права впливає, що суспільні відносини в інформаційному суспільстві регулюються всіма галузями права. Кожна галузь права регулює певний спектр суспільних взаємин у інформаційному суспільстві залежно від предмета правового регулювання. У цьому плані правове регулювання суспільних відносин в інформаційному суспільстві нічим не відрізняється від правового регулювання суспільних відносин в індустріальному суспільстві.

Цифровізація впливає на розвиток публічно-правового регулювання, що розширюється у сфері використання цифрової інформації та застосування інформаційних технологій фізичними та юридичними особами, органами публічної влади. Її виникнення зумовило розвиток інформаційної інфраструктури – повсюдне впровадження цифрових каналів зв'язку, що розширюють можливості та умови здійснення інформаційної діяльності.

Цифровізація призводить до виникнення взаємозв'язків між різними сферами людської діяльності, у тому числі до збільшення цінності інформації в управлінні та появі нових об'єктів у віртуальному середовищі. Адміністративне право України не може не реагувати на зміни у суспільних відносинах, пов'язаних із розвитком інформаційного суспільства.

Визначення меж адміністративно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві буде неможливим без звернення до питання про предмет адміністративного права як галузі.

Слід зазначити, що в науці адміністративного права інформаційне суспільство, як об'єкт адміністративно-правового регулювання, розглядалося фрагментарно [1]. Для визначення меж адміністративно-правового регулювання інформаційного суспільства, визначення меж предмета адміністративного права у регулюванні доцільно розглянути формат адміністративно-правового регулювання суспільства.

Екстраполяція отриманих висновків на адміністративно-правове регулювання інформаційного суспільства буде доречною, оскільки збільшення ролі інформаційних технологій, інформації, знань та якісні перетворення в суспільстві не повинні вплинути на зміну меж публічно-правового регулювання суспільства.

У праці О. Громико «Механізми державного управління України в умовах розвитку інформаційного суспільства» [2], узагальнюючи теоретичні підходи до визначення сутності та змісту державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства, зазначає, що державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства має відповідати принципам: дотримання конституційних прав громадян та інтересів державної безпеки; транспарентності (інформаційної відкритості, прозорості, доступності, суспільного контролю); раціоналізації бюджетних витрат; інформаційної безпеки; ефективності та демократичності і забезпечити результативну взаємодію суб'єктів та об'єктів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства через виокремлені механізми: інтеграційно-правовий, адміністративно-організаційний, фінансово-економічний, інформаційно-комунікаційний з метою подальшого розвитку інформаційного суспільства через підвищення ефективності та результативності системи державного управління шляхом її

наближення до потреб громадян та приватного сектору, а також забезпечення формування сервіс-орієнтованої держави [2, с. 192].

Якщо розглядати інформаційне суспільство як суспільство нового типу, межі адміністративно-правового регулювання суспільства нового типу залишилися незмінними. Цей висновок можна зробити на підставі аналізу Стратегії реформування державного управління на 2021–2025 роки, Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації, Національної економічної стратегії на період до 2030 року [3, 4, 5].

У сучасний період для науки адміністративного права розуміння меж адміністративно-правового регулювання суспільних відносин не змінилося. Адміністративне право регулює відносини, що складаються у всіх сферах життєдіяльності суспільства: політичній, економічній, соціальній, духовній та ін. Проте адміністративне право регулює не весь спектр зазначених відносин, і критерій визначення меж цього регулювання залежить від конституційного устрою суспільства.

Предметом адміністративного права є відносини, які можна назвати основними в кожній із сфер життя. Вони утворюють складну систему соціальних зв'язків, які підлягають правому впливу. Це зумовлено необхідністю системного осмислення права у період зміни суспільства; появою нових інститутів у праві та законодавстві як відображення розвитку системи суспільних відносин. Ці відносини – системоутворюючі, забезпечують цілісність суспільства, його єдність як організованої та функціонуючої структури, заснованої на загальних засадах громадського управління політичним, економічним і соціальним устроєм. Це відносини, пов'язані з організацією та функціонуванням суспільства та з механізмом, за допомогою якого здійснюється управління всіма сферами життєдіяльності суспільства, підтримується його цілісність.

Для виділення суспільних відносин, що підлягають адміністративно-правовому регулюванню, виділяють такі критерії: аналізовані відносини складаються в політичній, економічній, соціальній сферах управління суспільством; регулюються лише ті відносини, які становлять основу, є основними для зазначених

сфер; регульовані відносини мають забезпечувати цілісність суспільства, його єдину організаційну структуру; суспільні відносини повинні становити таку систему, в якій простежувалися б форми та механізм здійснення належної народу влади.

Предмет адміністративного права включає такий комплексний об'єкт, як існування та життєдіяльність суспільства як соціального та політичного організму.

З урахуванням конструктивної ролі права можна говорити про його позитивну роль у забезпеченні розвитку суспільства. Завдання адміністративного права – це встановлення основ існування та життєдіяльності суспільства. Визначаючи предмет адміністративного права, В. Авер'янов виділяє групи суспільних відносин: суспільні відносини, що складаються у сферах, що становлять основні елементи держави; відносини, мають основне значення для сфер, у яких складаються [6, с. 70].

Їхня особливість полягає в тому, що вони можуть складатися у всіх сферах життя суспільства та держави. Однак ними охоплюється не весь комплекс суспільних відносин у відповідній сфері, а лише ті з них, які є основними для всіх інших відносин у цій сфері та визначають зміст інших відносин у цій сфері, виступаючи універсальною та звичайною галуззю права одночасно.

Як універсальна галузь адміністративне право постає як загальна частина національного права, що з'єднує розрізнений правовий матеріал у єдине ціле, у його межах можливі: постановка цілей, закріплення вихідних цінностей. Як звичайна галузь адміністративне право функціонує як традиційне детальне правове регулювання суспільних відносин, що становлять його предмет.

У результаті розгляду поглядів вчених на межі адміністративно-правового регулювання суспільства можемо зробити висновок про межі адміністративно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві.

Межі інформаційно-правового регулювання відносин у інформаційному суспільстві зумовлюються двоєдиною природою предмета інформаційного права. По-перше, галузь інформаційного права встановлює основи існування та розвитку інформаційного суспільства загалом (в усіх сферах інформаційного суспільства).

По-друге, галузь інформаційного права детально регулює відносини в інформаційному суспільстві, що складаються у сферах, що становлять основні елементи держави: інформаційні технології використовуються у суспільних відносинах, пов'язаних з реалізацією різних форм здійснення влади народом (електронна петиція), організація та механізм діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування (електронне урядування).

Виходячи з меж адміністративно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві, можна зробити висновки щодо джерел правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві, відповідно, щодо місця і особливостей адміністративного права в даному регулюванні. Закріплення основ існування та розвитку інформаційного суспільства здійснюється виключно на рівні Конституції України, але управління належить до прерогатив галузі адміністративного права.

Детальне регулювання відносин в інформаційному суспільстві, які складаються в галузях, що становлять основні елементи держави, здійснюється не так на рівні Конституції України, як на рівні інших джерел права. Детальне регулювання відносин у інформаційному суспільстві за іншими сферами життя здійснюється іншими галузями права.

У зв'язку з викладеним, заслуговує на окрему увагу питання про місце та роль галузі інформаційного права в системі правового регулювання.

Наприклад, відносини, що виникають при функціонуванні правового режиму Дія.City (або Дія Сіті), що запроваджується з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні, врегульовані окремим законом [7].

Обґрунтованість виділення інформаційного права як самостійної галузі права зі своїм предметом правого регулювання не викликає сумнівів. Вищим виявом визнання факту появи тієї чи іншої нової галузі права в Україні прийнято вважати її відокремлення у номенклатурі спеціальностей науковців та розробку паспорта спеціальності 12.00.13 «Інформаційне право; право інтелектуальної власності».

Це питання є досить актуальним у зв'язку з тим, що саме формування та розвиток інформаційного суспільства сприяли становленню інформаційного права як галузі.

Інформаційне законодавство як головний елемент інформаційного права займає провідне структуроутворююче місце у структурі інформаційного права, оскільки нормативно-правовий масив забезпечення інформаційної сфери за природою є стабілізуючою ланкою інформаційного суспільства, в якому відображаються актуальні моменти інформаційного буття. На думку вчених у галузі інформаційного права його предмет полягає у регулюванні інформаційної сфери суспільства [8].

Інформаційне право – це сукупність правових норм, що регулюють відносини в інформаційній сфері, пов'язані з обігом інформації, формуванням та використанням інформаційних ресурсів, створенням та функціонуванням інформаційних систем з метою забезпечення безпечного задоволення інформаційних потреб фізичних та юридичних осіб, суспільства та держави.

Центральним об'єктом регулювання виступає інформаційна сфера, правові зв'язки суб'єктів з приводу руху потоків інформації каналами електронної комунікації. Адміністративне та інформаційне право не можуть регулювати весь спектр суспільних відносин в інформаційному суспільстві. Наприклад, правове регулювання трудових відносин у інформаційному суспільстві належить до предмета трудового права.

Інформаційна сфера інформаційного суспільства та її правове регулювання займають центральне місце в інформаційному суспільстві, що обумовлюється значенням інформації та інформаційної сфери в суспільстві нового типу, проте інформація та інформаційна сфера не є єдиними об'єктами правового регулювання в інформаційному суспільстві. Існують об'єкти правового регулювання: інформаційна інфраструктура, електронні комунікації, публічні інформаційні ресурси, забезпечення інформаційної та кібербезпеки, мережа Інтернет тощо. Це відображено у Національній програмі інформатизації [9]. «Національна програма інформатизації – це комплекс завдань, програм, проектів, робіт з інформатизації, спрямованих на розвиток інформаційного суспільства шляхом концентрації та раціонального використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави, координації діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, а

також підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності» (ст. 2 Закону України «Про Національну програму інформатизації» від 01.12.2022 р. № 2807-IX) [9].

З цієї причини у галузях адміністративного та інформаційного права різна роль регулювання відносин в інформаційному суспільстві, обумовлена різними предметами правового регулювання. Незважаючи на це, не можна не відзначити взаємозв'язок адміністративно-правового та інформаційно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві, що полягає у взаємодії галузей адміністративного та інформаційного права щодо регулювання відносин в інформаційній сфері інформаційного суспільства. На цей взаємозв'язок звертають увагу науковці у галузі інформаційного права [1, 8].

Інформаційне право вивчає відносини, пов'язані зі створенням, зверненням, захистом інформації, з інформаційними технологіями. Зберігається головна причина дискусій щодо автономності інформаційного права – інформація, інформаційні технології регулюються нормами інших галузей права. У будь-якій галузі права знайдеться місце висвітлення проблем, пов'язаних із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

У зв'язку з уточненням ролі галузей адміністративного та інформаційного права у регулюванні відносин в інформаційному суспільстві можна конкретизувати думку В. Тімашова й К. Дмитревич [10] про те, що сталою тенденцією стало створення блоку норм адміністративного права, звернених до закріплення, забезпечення та захисту низки нових прав і свобод людини та громадянина, посилення ранише діяли, серед яких виділяють формулювання категорії персональні дані, створення блоку законів та інших нормативних актів про засоби масової інформації, про організацію інформування про громадські справи, обов'язок включення органів влади у процес інформування населення. Основними засадами регулювання інформаційних відносин та загалом розвитку інформаційного суспільства в Україні є розвиток громадянського суспільства і демократичних традицій, що означає подолання інформаційної нерівності й рівноправне входження громадян у створене масштабне інформаційне суспільство за допомогою дотримання прав людини, зокрема права на вільний доступ до інформації (відомостей

і/або даних), захист персональних даних [10, с. 46–47].

Блок норм адміністративного права в частині регулювання відносин в інформаційному суспільстві обмежується правовим регулюванням, закріпленням основ інформаційного суспільства органами публічної влади та детальним регулюванням відносин, що складаються в галузях, що визначають основні елементи життєдіяльності держави.

Захист персональних даних доцільно віднести до адміністративно-правових норм, хоча поняття «персональні дані» сформульовано у нормах інформаційного права.

Визначення меж адміністративно-правового регулювання відносин в інформаційному суспільстві має теоретичну значущість для еволюції доктринальних поглядів на адміністративно-правове регулювання суспільних відносин в епоху цифровізації.

Потреби у правовому регулюванні штучного інтелекту, нейротехнологій та багатьох актуальних для цифровізації проблем доцільно розглядати через адміністративну нормотворчість. Необхідно розглядати штучний інтелект як категорію інформаційного права та об'єкт адміністративно-правового регулювання, закликаючи до публічної дискусії закріплення у Конституції України нових прав особи, нових гарантій існуючих прав, а також заборони використання окремих технологій штучного інтелекту.

Регулювання штучного інтелекту та інших інформаційних технологій має бути прерогативою інформаційного права, що розвивається в адміністративно-правових межах. Наприклад, механізм реалізації соціальних прав фізичних осіб з використанням штучного інтелекту доцільно розглядати з урахуванням концептуальних установок, що впливають із аналізу Конституції України.

Важливо розуміти відмінність адміністративно-правових засад суспільства від адміністративно-правових засад інформаційного суспільства. З поняття та сутності інформаційного суспільства щодо цілей адміністративно-правового регулювання впливає, що в числі адміністративно-правових засад інформаційного суспільства слід виділяти лише ті положення Конституції України, які належать не до всіх суспільних відносин, а лише до тих, що перетворюються у зв'язку з впровадженням

інформаційно-комунікаційних технологій. До даних суспільних відносин входять як інформаційні відносини у інформаційній сфері, так і інші суспільні відносини, що складаються у інших сферах.

Розгляд правового регулювання різних відносин в інформаційному суспільстві, що складаються в галузях не входить у тему цієї статті. Різним питанням цього регулювання мають присвячуватися окремі дослідження.

На сьогоднішній день є певна кількість наукових праць з адміністративного права, присвячених окремим питанням, пов'язаних із адміністративно-правовим регулюванням інформаційних відносин, тобто регулюванням інформаційної сфери. Дані роботи можна умовно класифікувати на кілька груп: роботи загального характеру, тобто присвячені аналізу адміністративно-правового регулювання всієї інформаційної сфери; роботи, в яких досліджуються різні адміністративно-правові аспекти прав людини та громадянина в інформаційній сфері.

Безумовно, ці роботи зробили неоціненний внесок у дослідження адміністративно-правового регулювання різних відносин в інформаційній сфері. Проте характеристика адміністративно-правових основ інформаційного суспільства не обмежується регулюванням інформаційної сфери.

Характеристика інформаційного суспільства показує, що внаслідок розвитку відбуваються якісні та кількісні перетворення не тільки в інформаційній сфері, а й в інших сферах суспільної життєдіяльності. Інформація та інформаційні технології, стаючи основою суспільства, перетворюють політичну, соціально-економічну та духовну сфери суспільства. Ці сфери до певної міри також підлягають правовому регулюванню.

ВИСНОВКИ

Аналіз та узагальнення існуючих та можливих конкретних ситуацій, у яких необхідне застосування галузевого законодавства, що конкретизує конституційно-правові норми, дозволили виділити проблеми, пов'язані з реалізацією адміністративно-правових та інформаційно-правових засад інформаційного суспільства. Це проблема дисбалансу між публічними та приватними інтересами на користь

публічних інтересів, проблема конкуренції між різними інформаційними правами та свободами людини та громадянина, проблема неконституційності обмежень інформаційних прав та свобод різними положеннями галузевого законодавства.

Розвиток інформаційного суспільства та інформаційного законодавства має бути заснований на безумовному дотриманні вимог Конституції України та директив Європейського Союзу, які забезпечують постійну трансляцію правового змісту положень зазначених нормативних актів до поточного законодавства та правозастосовної практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Saviuk, M. (2016). *Administratyvno-pravovi zasady informatsiinoho suspilstva* [Administrative and legal framework of the information society] (Doctoral dissertation), Vidkrytyi mizhnarodnyi universytet rozvytku liudyny "Ukraina". Retrieved from https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Specializovani_vcheni_radi/Savyuk/Savyuk_dis.PDF (in Ukrainian)
2. Hromyko, O. (2021). *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia Ukrainy v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva* [Mechanisms of Public Administration of Ukraine in the Context of Information Society Development] (Doctoral dissertation), Natsionalnyi universytet tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Retrieved from <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovani-vcheni-rady/disHromyko.pdf> (in Ukrainian)
3. Deiaki pytannia reformuvannia derzhavnoho upravlinnia Ukrainy [Some issues of public administration reform in Ukraine] (Ukraine), 21.07.2021 No 831-p. Retrieved August 1, 2023, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text> (in Ukrainian)
4. Pro skhvalennia Stratehii zdiisnennia tsyfrovoho rozvytku, tsyfrovyykh transformatsii i tsyfrovizatsii systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy na period do 2025 roku ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [On the approval of the Strategy for the Implementation of Digital Development, Digital Transformation and Digitalisation of the Public Finance Management System for the period up to 2025 and the approval of the action plan for its implementation] (Ukraine), 17.11.2021 No 1467-p. Retrieved August 1, 2023, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text> (in Ukrainian)
5. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [On approving the National Economic Strategy for the period up to 2030], 03.03.2021 No 179. Retrieved August 1, 2023, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)
6. Aver'ianov, V. (2004). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs* [Administrative law of Ukraine. Academic course]. Kyiv: Iurydychna dumka (in Ukrainian)
7. Pro stymuliuvannia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [On stimulating the development of the digital economy in Ukraine], 15.07.2021 No 1667-IX. Retrieved August 1, 2023, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (in Ukrainian)
8. Yashchenko, V. (2022). Subject and method of information law in modern discussions. *Information and law*, 4(43), 50–58. doi: 10.37750/2616-6798.2022.4(43).270058 (in Ukrainian)
9. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii [On the National Informatisation Programme], 01.12.2022 No 2807-IX. Retrieved August 1, 2023, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> (in Ukrainian)
10. Timashov, V. O., & Dmytrevych, K. S. (2020). Problems of regulation of information relations in ukraine: the administrative and legal aspect. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 2(61), 44–47. doi: 10.32782/2307-3322.61-2.10 (in Ukrainian)